

דברי תורה וחינוך

את סילת פלפול

חוקת | לאה קליינשפיץ

מנהלת אולפנת רגבים

בס"ד

מי מפחד וממה?

הפרק האחרון בפרשתנו מספר על ארבע מלחמות שנלחמנו לכיבוש הארץ. מלחמה מטבעה היא אירוע מפחיד עבור שני הצדדים הנלחמים, ואסור לפחד.

מי שמלא יראת שמים, אינו ירא מבשר ודם. לכן חוזרת התורה ומקבעת את איסור הפחד במלחמה: "שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על אויבכם. אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם".

בפרקנו מצאנו מי שפחד ומי שלא פחד. מפתיע שדוקא הכנעני מלך ערד אינו מפחד, ואילו משה רבנו ירא. האם אנו הולכים ומתקדמים, הולכים ועולים מאי-הפחד שבפתיחת הפרק אל היראה שבסופו??

בשירת הים מתואר הפחד הגדול שנפל על הגויים והכנענים מפני ישראל: "שמעו עמים ירגזון חיל אחז יושבי פלשת. אז נבהלו אלופי אדום אילי מואב יאחזמו רעד נמוגו כל יושבי כנען. תיפול עליהם אימתה ופחד". ותיאור חריף עוד יותר בפי רחב: "ותאמר אל האנשים: ידעתי כי נתן ה' לכם את הארץ וכי נפלה אימתכם עלינו וכי נמוגו כל יושבי הארץ מפניכם... ונשמע וימס לבבנו ולא קמה עוד רוח באיש מפניכם, כי ה' א-לוהיכם הוא א-לוהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת".

והנה, בתחילת פרקנו סר פחד המוות: "וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים, וילחם בישראל". ואמרו חז"ל: "וישמע הכנעני מלך ערד, מה שמועה שמע- שמע שמת אהרון ונסתלקו ענני הכבוד, וכסבור ניתנה רשות להילחם בישראל". לעומת זאת, להפתעתנו, בסיום הפרק אנו מוצאים את הפחד שאחז במשה רבנו, גדול הצדיקים, עד שה' הוצרך לעודדו לצאת להילחם בעוג: "אל תירא אותו!" האמנם משה רבנו פחד??

נראה שאדרבה, דוקא מהתגובות הלא צפויות הללו, ההפוכות ממה שהיינו מצפים, אפשר ללמוד על מעלת ישראל לעומת חסרון הכנעני. הכנעני מתקיף אותנו סתם כך, ללא סיבה נראית לעין. אנחנו עדיין רחוקים מרחק רב מארץ ישראל. עלינו להקיף את ארץ אדום ולנסוע מסעות רבים. מה מצא הכנעני להיטפל אלינו דוקא כאן? לא לחינם מזהה אותו רש"י כעמלק, שגם הוא "קרר בדרך", ללא סיבה. מתברר שהוא לא זקוק לסיבה למלחמה. להיפך, הוא צריך רק שיסתלק "המונע" ומיד יפתח במלחמה. ולכן, כשמת אהרון ונסתלקו ענני הכבוד, ועמם נסתלק גם הפחד, מיד הוא בא ונלחם. אפילו לא כתוב שבא, כי הוא מחכה כל הזמן מעבר לפינה.

ולהיפך אצלנו, בני ישראל, תלמידיו של אהרון "האוהב שלום ורודף שלום". מלכתחילה לא רצינו להילחם בעוג. חשבנו לסטות מעליו, כפי שסטינו מעל אדום. גם הוא, כמלך אדום, רק יצא לקראתנו ולא העז להתקיף אותנו מיזמתו. לא כסיחון, שנאמר עליו שבא ונלחם בנו, ולא השאיר בידנו ברירה. גם הדרך למעבר הירדן אינה עוברת דרך ארצו של עוג, אלא מול ירדן יריחו, בשטחו של סיחון. אבל ה' ציווה את משה להתקיף את עוג ולעשות לו "כאשר עשית לסיחון".

עבור הכנעני, הפחד מצדקת ישראל היא גורם מעכב במילוי שאיפותיו התוקפניות. לכן, ברגע שנסתלקו ענני הכבוד, המורים על מעלתנו הרוחנית, מיד בא להילחם בנו. ואילו עבורנו, אם נדע על צדקות האויב, זאת תהיה סיבה המצטרפת לרצוננו להימנע ממלחמה. הם מפחדים מפנינו ואילו אנחנו יראים את ה'. יש הבדל גדול בין "לפחד מפני..." ובין "לירא את...", וכדבריה של פרופ' נחמה לייבוביץ: "כל מקום שנאמר 'ירא מ...' או 'ירא מפני', היראה היא גופנית, מפני הכאה והשמדה בידי האויב, אך כל מקום שנאמר 'לירא את...' אינו אלא יראת הרוממות, יראה הנאמרת כלפי שמים- 'את ה' אלוהיך תירא...'".

נזכה בע"ה לירא את ה' ומתוך כך לא לפחד מאדם.

(משיעוריו של אבי מו"ר הרב יעקב פיגנבוים).